

НОВІТНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ

THE LATEST FORENSIC SCIENTIFIC AND TECHNICAL MEANS

Яремчук В.О., к.ю.н.,
старший науковий співробітник лабораторії
«Використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю»
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса
Національної академії правових наук України

У всі часи для ефективного розслідування кримінальних правопорушень практики на науковці створювали інноваційні технології, науково-технічні засоби, пропонували нові способи і методи розслідування. Зараз, в умовах війни, слідчі стикнулися із необхідністю розслідування сотень військових злочинів. Для розкриття і розслідування цих злочинів слідчому потрібно звертатися за допомогою до нових спеціальних знань, зокрема, криміналістичних. Саме тому важливим є запровадження інноваційних науково-технічних засобів для фіксації кримінальних правопорушень. Тому потрібно проаналізувати використання нових криміналістичних науково-технічних інноваційних криміналістичних розробок під час розслідування кримінальних правопорушень в умовах війни в Україні. І практика розслідування військових кримінальних правопорушень показує, що дійсно дуже ефективно допомагає використання інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів при проведенні слідчих (розшукових) дій.

Дослідження питань щодо використання інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів висвітлено у працях таких вчених як В.В. Баранчука, В.А. Журавля, А.В. Коваленка, О.П. Нечепоренка, В.Ю. Шепітько та ін.

Нині необхідно ефективно запроваджувати всі світові розробки криміналістики у практику боротьби зі злочинністю в Україні. Сьогодні криміналістична наука розвивається швидкими темпами. Її новітні досягнення адаптуються до практичних потреб і запроваджуються у практику боротьби зі злочинністю. Новітні науково-технічні засоби, такі як 3D-сканери нині демонструють востребованість для розкриття і розслідування військових кримінальних правопорушень, вчинених в Україні. Потрібно запроваджувати закордонний досвід користування таким обладнанням і залучати широкий комплекс таких інноваційних криміналістичних розробок у правоохоронну практику в Україні. Актуальним є розробка криміналістичних рекомендацій використання науково-технічних засобів при розслідуванні військових кримінальних правопорушень.

Ключові слова: військові кримінальні правопорушення, інновації, криміналістика, науково-технічні засоби, розслідування.

At all times, for the effective investigation of criminal offenses, practitioners and scientists created innovative technologies, scientific and technical means, proposed new methods and methods of investigation. Now, in the conditions of war, investigators are faced with the need to investigate hundreds of war crimes. In order to reveal and investigate these crimes, the investigator needs to use new special knowledge, in particular, forensic knowledge. That is why it is important to introduce innovative scientific and technical means for recording criminal offenses. Therefore, it is necessary to analyze the use of new forensic scientific and technical innovative forensic developments during the investigation of criminal offenses in the conditions of war in Ukraine. And the practice of investigating military criminal offenses shows that the use of innovative forensic scientific and technical means really helps very effectively when conducting investigative (search) actions.

The study of issues related to the use of innovative forensic scientific and technical means is highlighted in the works of such scientists as V.V. Baranchuka, V.A. Crane, A.V. Kovalenko, O.P. Necheporenka, V.Yu. Shepitko et al.

Currently, it is necessary to effectively introduce all world developments in criminology into the practice of fighting crime in Ukraine. Today, forensic science is developing at a rapid pace. Its latest achievements are adapted to practical needs and implemented in the practice of fighting crime. The latest scientific and technical means, such as 3D-scanners, are currently proving to be in demand for the disclosure and investigation of military criminal offenses committed in Ukraine.

It is necessary to implement foreign experience in using such equipment and to involve a wide range of such innovative forensic developments in law enforcement practice in Ukraine. The development of forensic recommendations for the use of scientific and technical means in the investigation of military criminal offenses is relevant.

Key words: military criminal offenses, innovations, forensics, scientific and technical means, investigation.

Постановка проблеми. У всі часи для ефективного розслідування кримінальних правопорушень практики на науковці створювали інноваційні технології, науково-технічні засоби, пропонували нові способи і методи розслідування. Зараз, в умовах війни, слідчі стикнулися із необхідністю розслідування сотень військових кримінальних правопорушень. Для розкриття і розслідування цих злочинів слідчому не обійтися без використання нових спеціальних знань, зокрема, криміналістичних. Саме тому актуальним є запровадження інноваційних науково-технічних засобів для фіксації кримінальних правопорушень.

Мета статті. Метою статті є аналіз щодо використання сучасних криміналістичних науково-технічних засобів та інноваційних криміналістичних розробок під час розслідування кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань щодо використання інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів завжди було в центрі уваги науковців. Так, питанням запровадження новітніх криміналістичних знань у практику боротьби зі злочинністю приділялася увага у працях таких вчених як В.В. Баранчука, В.А. Журавля, А.В. Коваленка, О.П. Нечепоренка, В.Ю. Шепітько та ін.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні існує велика кількість інноваційних розробок щодо впровадження напрацьованих криміналістичної науки у діяльність по розкриттю і розслідуванню кримінальних правопорушень. У сучасних реаліях можна констатувати стан, тенденції й перспективи розвитку криміналістики. Простежується формування структури криміналістики – її системи, зв'язків з іншими науками, співвідношення із судовими науками, а саме, з судовою медициною, судовою токсикологією, судовою психологією, судовою хімією та ін. [1, с. 10]. Потрібно відзначити, що саме природничі і технічні науки сприяють розробці криміналістичною нових приладів та пристроїв, що потрібно для розслідування. Однак, слідча і прокурорська практика свідчить про недостатній рівень запровадження і використання інноваційних науково-технічних засобів. Так, В.А. Журавель наголошує, що слідчі не задоволені рівнем забезпечення науково-технічними засобами фіксації доказів (за результатами проведеного нами опитування на це вказало 68 % респондентів). Слідчі переконані, що науково-технічні засоби фіксації доказової інформації використовуються, звичай спеціалістами-криміналістами під час слідчих (розшукових) дій. Серед причин незастосування науково-

технічних засобів слідчі вказують на відсутність у розпорядженні слідчого необхідних науково-технічних засобів, а також на те, що використання науково-технічних засобів в окремих випадках ускладнює організацію і тактику провадження слідчої (розшукової) дії [2, с. 167].

Інноваційною науково-технічною криміналістичною розробкою є створення спеціального сканера для огляду місця події. Так, А.В. Коваленко вказує, що 3D сканування є перспективною технологією, і буде використана для належної фіксації та ретельного дослідження об'ємних слідів взуття. Застосування безконтактних 3D сканерів дозволяє ефективно створювати детальні цифрові 3D моделі сканованих об'єктів матеріального світу. Отримані моделі слідів надалі досліджують з використанням комп'ютерних науково-технічних засобів. Проведені А.В. Коваленко експерименти показали, що застосовуючи 3D сканери, що мають точність сканування до 0,1 мм, та відповідного комп'ютерного програмного забезпечення, можна сканувати та досліджувати сліди взуття з середніми та великими елементами візерунка протектора, а з використанням сканерів, що мають точність сканування до 0,05 мм та більшу – фіксувати сліди взуття зі складними візерунками підошви. Такі 3D моделі є точними та деталізованими, достовірно передають розмір, форму та забарвлення сканованих слідів взуття. Автор відмічає, що ступінь деталізації 3D моделей, отриманих з використанням сканерів Artec Leo та Artec Space Spider дозволяє порівнювати об'ємні сліди й слідоутворюючі об'єкти за їх 3D моделями. 3D моделі застосовуються і для фіксації та дослідження слідів протекторів шин та інших частин транспортного засобу, знарядь зламу, пошкоджень від застосованої зброї тощо [3, с. 466, 471]. Науковець О.П. Нечепоренко також зазначає про закордонний досвід щодо використання 2D і 3D пристроїв лазерного сканування для подальшого відлиття виявлених слідів взуття. Приміром, лазерний сканер NextEngine для отримання зліпків взуття [4, с. 78].

В.В. Баранчук відзначає, що нині для запровадження 3D сканерів у процес розслідування кримінальних правопорушень в Україні перешкодою є суттєва вартість 3D обладнання та навчання спеціалістів для роботи з ним. Через ці чинники, традиційними способами фіксації місця

події для криміналістів залишаються фото-, відеозйомка, виготовлення схем, вимірювання та протоколювання. Сьогодні 3D сканери відіграють роль допоміжних засобів фіксації під час проведення огляду. Проте науково-технічний прогрес не стоїть на місці, 3D технології вдосконалюються і стають дедалі популярнішими, а їх вартість із кожним роком зменшується [5, с. 280–286].

Сьогодні в Україні потребує швидкого розкриття і розслідування військових кримінальних правопорушень. І 3D-сканери відіграють нині суттєву роль. Так, лазерні сканери під назвою «Z+F Imager 5016» дозволяють зафіксувати в 3D-моделі наслідки ракетних ударів по житлових будинках, артилерійських обстрілів, бомбардувань та інших воєнних злочинів рф. Варто відмітити, що криміналісти Нацполіції отримали новітні 3D-сканери для огляду місць бойових дій та терактів у рамках проекту «Польська допомога». За їх допомогою в найкоротші терміни і з мінімальним використанням людського ресурсу можливо зафіксувати в 3D-моделі наслідки ракетних ударів, артилерійських обстрілів, бомбардувань та інших воєнних злочинів в Україні [6]. Для прикладу, слідчими Національної поліції та прокурорами відскановано багатоповерхівку в Ізюмі, яку в березні 2022 року росіяни перетворили на руїни, а під завалами будинку загинуло півсотні людей. За кілька годин програма видає отриманий результат, а саме, 3D-модель будинку. Це дозволяє з усіх боків оглянути місце воєнного злочину і зробити слідчим всі необхідні для розслідування заміри з великою точністю [7]. Нині це вкрай важливо при розслідуванні сотень військових правопорушень рф.

Висновки. Сьогодні криміналістична наука розвивається швидкими темпами. Її новітні досягнення адаптуються до практичних потреб і запроваджуються у практику боротьби зі злочинністю. Новітні науково-технічні засоби, такі як 3D-сканери нині демонструють востребованість для розкриття і розслідування військових кримінальних правопорушень, вчинених в Україні. Потрібно запроваджувати закордонний досвід користування таким обладнанням і залучати широкий комплекс таких інноваційних криміналістичних розробок у правоохоронну практику в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шепітько В.Ю. Теоретико-методологічна модель криміналістики та її нові напрями. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2021. Вип. 3 (25). С. 9–20.
2. Журавель В.А. Фіксація доказової інформації: сучасний стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. С. 164–196.
3. Коваленко А.В. Фіксація та дослідження об'ємних слідів взуття з використанням технологій 3D сканування. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 67. 2022. С. 465–472.
4. Нечепоренко О. П. Проблемні аспекти вилучення слідів взуття (оглядова стаття). *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2021. Вип. 22. С. 73–81.
5. Баранчук В. В. 3D сканування як спосіб фіксації на місці злочину: переваги і недоліки. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 16. С. 280–286.
6. Нацполіція використовуватиме новітні 3D-сканери для документування російських воєнних злочинів. URL: <https://ms.detector.media/withoutsection/post/33567/2023-11-25-natspolitsiya-vykorystovuvatyme-novitni-3d-skanery-dlya-dokumentuvannya-rosiyskykh-voienny>
7. Новітній 3D-сканер дозволить відновити події трагедії в Ізюмі. Імена злочинців скоро оприлюднять. URL: <https://vikna.tv/video/ukrayina/rozsliduvannya-tragediyi-v-izyumi-policiya-zadiyala-novitnij-3d-skaner/>